RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

8.2.2017 Dnro 9/090/2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite: Lausuntopyyntö 25.1.2017.

Eduskunnan lakivaliokunta on varannut Länsi-Suomen rikosseuraamusalueelle tilaisuuden antaa lausuntonsa koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta HE 263/2016 vp.

Vankeus- ja tutkintavankeuslakiin ehdotetut muutokset

Vangeille maksettavia taloudellisia etuuksia koskevat esitykset

Hallituksen esityksen tavoitteena on, että taloudelliset etuudet kannustaisivat vankeja nykyistä paremmin osallistumaan sellaisiin toimintoihin, jotka edistäisivät rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteutumista. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa vangeille maksettavia etuuksia koskevaa järjestelmää. Länsi-Suomen rikosseuraamusalue pitää tavoitteita hyvinä ja tarkoituksenmukaisina.

Ehdotuksen keskeisin muutos nykyiseen olisi se, että vankien (myös tutkintavankien) käyttöraha ja toimintaraha maksettaisiin päivärahana nykyisen tuntiperusteisen laskennan sijasta. Ehdotusta voidaan pitää perusteltuna. Länsi-Suomen rikosseuraamusalue pitää kuitenkin ongelmallisena ehdotusta, jonka mukaan toimintaraha maksettaisiin aina kokopäiväisenä riippumatta toiminnan päivittäisestä kestosta. Vangit eivät välttämättä halua osallistua kokopäiväisiin toimintoihin, jos saman toimintarahan saa osallistumalla toimintaan vain puolipäiväisesti. Kokopäiväisen toimintarahan maksamista puoli- tai osan päivää kestävästä toiminnasta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena siitäkään huolimatta, että toimintarahaa voidaan toimintarahaluokkien avulla korottaa, koska toimirahaluokkien korottaminen on mahdollista myös osan päivää kestävissä toiminnoissa oleville. Lisäksi Hallituksen esityksessä toimintarahan kokopäiväisenä maksamista myös osan päivää kestävistä toiminnoista on perusteltu sillä, että käytössä on edelleen kolme toimintarahaluokkaa, joiden avulla vankeja voidaan motivoida rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisiin toimintoihin. Samassa esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että suljetuissa vankiloissa maksettaisiin kahta alempaa ja avolaitoksissa kahta ylempää toimintarahaluokkaa, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, ettei esimerkiksi kokopäiväisessä toiminnassa olevan vangin toimintarahaa voida korottaa kuin yhdellä toimintarahaluokalla. Ehdotusta toimintarahaluokkien määrästä sinänsä pidetään onnistuneena, mutta vangin motivoinnin näkökulmasta perusteluja toimintarahan maksamiseksi aina kokopäiväisenä pidetään ongelmallisina.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalue /aluekeskus
Rautatienkatu 10,
33100 Tampere
Puh. 029 56 83700, fax. 029 56 83709, alke.lsra@om.fi

Ehdotus voi johtaa Hallituksen esityksen tavoitteen vastaisesti siihen, että vangit osallistuvat rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden kannalta epätarkoituksenmukaisiin ja vain osan päivää kestäviin toimintoihin suuremman toimintarahan vuoksi. Länsi-Suomen rikosseuraamusalue pitää ehdotusta ongelmallisena myös vankien tasapuolisen ja yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta ja siitä syystä, ettei toimintarahan maksaminen kokonaisena osan päivää kestävästä toiminnasta vastaa siviiliyhteiskunnassa pääsääntöisesti noudatettavaa järjestelmää, jonka mukaan palkanmaksu on sidottu tehtyyn työaikaan.

Muilta osin vankeus- ja tutkintavankeuslakiin esitettyjä muutosehdotuksia pidetään onnistuneina.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettuun lakiin ehdotetut muutokset

Päätösvaltaa koskeva esitys

Päätösvallan tarkentamista yhdyskuntaseuraamusten yhteydessä suoritettavista matkakorvauksista pidetään hyvänä asiana. Kuten Länsi-Suomen rikosseuraamusalue on jo kesäkuussa 2016 oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa todennut, voidaan johtajan toimivaltaan säädettyjen asiaryhmien lukumäärää kuitenkin pitää hyvin ongelmallisena. Käytännössä yhdistelmäyksiköiden johtajat ovat työssä, mutta samaan aikaan poissa yhdyskuntaseuraamustoimistossa tapahtuvasta päätöksenteosta, minkä seurauksena johtajan toimivaltaan sidottu päätöksenteko lähtökohtaisesti viivästyy jatkuvasti. Johtajan toimivaltaan säädettyjen asioiden ei katsota olevan sisällöltään tai luonteeltaan sellaisia, etteikö niistä voisi päättää myös apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies. Täytäntöönpanoon ryhtymistä, varoitusta, noutoa tai täytäntöönpanon lykkäystä ja keskeytystä koskevat asiat esitetään siirrettäväksi apulaisjohtajan tai rikosseuraamusesimiehen toimivaltaan.

Muilta osin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettuun lakiin esitettyjä muutosehdotuksia pidetään onnistuneina. Erityisen onnistuneena pidetään 30 §:n 4 momenttiin tehtyä ehdotusta, jonka mukaan turvatarkastuksesta päättää valvoja tai muu työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Kirsti Kuivajärvi
Aluejohtaja
Länsi-Suomen rikosseuraamusalue

Saara Saastamoinen
Lakimies
Länsi-Suomen rikosseuraamusalue

Länsi-Suomen rikosseuraamusalue /aluekeskus
Rautatienkatu 10,
33100 Tampere
Puh. 029 56 83700, fax. 029 56 83709, alke.lsra@om.fi